

Barnevern som ny tilsynsoppgave

Fra 2010 har Statens helsetilsyn hatt overordnet faglig ansvar for tilsyn med barnevernstjenester i henhold til lov om barneverntjenester § 2-3 b. Dette var tidligere Barne- og likestillingsdepartementets ansvar. Hensikten med denne endringen er å sikre et helhetlig og ensartet tilsyn innen helse-, sosial- og barnevernstjenester, og en styrking av tilsynskompetansen på barnevernområdet.

Fylkesmannen har allerede betydelig erfaring i tilsyn med barnevernet. Statens helsetilsyn har gjennomgått 88 rapporter fra fylkesmennenes systemrevisjoner med barneverninstitusjonene i 2009. Gjennomgangen viste at fylkesmennene hadde valgt ulike temaer for sine tilsyn. Ved mer enn halvparten av de reviderte institusjonene ble det avdekket brudd på lov eller forskrift og/eller at virksomheten hadde forbedringsbehov. Det var særlig mange lovbrudd knyttet til vern av barn og unges personlige integritet.

Det var også lovbrudd som gjaldt hvordan institusjonene ivaretok taushetsplikten sin, forebygget overgrep mot de som bor der, utøvde tvang og hvordan de sørget for nødvendig medisinsk behandling.

Som tema for tilsyn i 2011 har vi valgt hvordan kommunalt barnevern arbeider med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til barn som bor hjemme. Hvordan kommunene sikrer barns rett til medvirkning og informasjon og deres rett til å bli hørt skal også undersøkes.

Det er allerede nå klart at det er behov for mer ensartet tilsyn med uønskede hendelser og forhold i kommunal barneverntjeneste og i institusjoner regulert av barnevernloven. Statens helsetilsyn utarbeider derfor, i sam-

«Det var også lovbrudd som gjaldt hvordan institusjonene ivaretok taushetsplikten sin, forebygget overgrep mot de som bor der, utøvde tvang og hvordan de sørget for nødvendig medisinsk behandling.»

beid med fylkesmennene, en veileder om dette. Veilederen bygger på hovedprinsippene som er relevante i ethvert tilsyn: Hvordan undersøke, bedømme, reagere med tilstrekkelig kraft, og påse at praksis endres slik at den blir i samsvar med loven. Veilederen omhandler også kommuners og barneverninstitusjoners ansvar for å ha forsvarlige styringssystemer og for at disse blir fulgt.

Forskrift om tilsyn med barn i barneverninstitusjoner for omsorg og behandling sier at tilsynet skal ta kontakt med det enkelte barn i forbindelse med tilsynsbesøket. Erfaringer viser at fylkesmennene håndterer dette ulikt. Statens helsetilsyn er opptatt av at alle barn og unge skal gis mulighet til å snakke med tilsynsmyndigheten og utarbeider i samarbeid med fylkesmennene en veileder i hvordan disse samtalen skal gjennomføres.

Fylkesmannens initiativ til lovendring

Fylkesmannen i Buskerud har orientert Statens helsetilsyn om en sak. Fylkesmannen mente at uklar lovforståelse førte til ansvarsfraskrivelse for en barnefamilie som flyttet fra en kommune til en annen. Forslag om omsorgsovertakelse for barna var oversendt fylkesnemnda, men kommunen trakk saken da familien flyttet, til tross for at barnas situasjon var uendret. For å sikre at barna fikk riktig hjelp valgte Fylkesmannen selv å fremme saken for fylkesnemnda fordi fraflyttingskommune og tilflyttingskommune var uenige om hvem som hadde ansvaret for dette. Fylkesmannen mener det er behov for lovendring for å unngå at uenighet om ansvaret fører til at barn i en vanskelig livssituasjon ikke får behandlet sin sak fordi familien flytter fra barnevernet. Fylkesmannen har derfor fremmet forslag om lovendring, som nå ligger til behandling i departementet.

Statens helsetilsyn ser positivt på at fylkesmannsembetene tar initiativ til lovendring på områder hvor de ser svakheter i regelverket. En tydeliggjøring av ansvaret for kommuners oppfølging i barnevernssaker vil sikre bedre beskyttelse av barn i familier som flytter mellom kommuner.